

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Jeremia 15, 15 - 21
Ochtenddienst / middagdienst

Broeders en zusters,

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Psalm 68 : 8 en 10**
- 4. Lezing van de wet**
- 5. Zingen : Gezang 170 : 1 en 2 (NG 89)**
- 6. Gebed voor vergeving van de zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
- 7. Schriftlezing : Jeremia 15**
- 8. Zingen : Psalm 35 : 8 en 11**
- 9. Tekst : Jeremia 15 : 15 - 21**
- 10. Zingen : Psalm 35 : 9 en 13**
- 11. Dankzegging en voorbede**
- 12. Slotzang : Psalm 86 : 5 en 7**
- 13. Zegen**

Middagdienst

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Psalm 68 : 8 en 10**
- 4. Gebed om zegen over de eredienst**
- 5. Schriftlezing : Jeremia 15**
- 6. Zingen : Psalm 35 : 8 en 11**
- 7. Tekst : Jeremia 15 : 15 – 21**
- 8. Zingen : Psalm 35 : 9 en 13**
- 9. Geloofsbelijdenis van Nicea**
- 10. Zingen : Gezang 161 : 1 en 4**
- 11. Dankzegging en voorbede**
- 12. Slotzang : Psalm 86 : 5 en 7**
- 13. Zegen**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Hoeveel incasseringsvermogen hebben wij vandaag de dag? Wie om zich heen kijkt, in de wereld, in de kerk, maar mogelijk kunnen we ook bij onszelf te rade gaan, die kan zich moeilijk aan de indruk onttrekken, dat onze lontjes behoorlijk kort zijn. Mensen zijn snel beledigd. Ik merk het soms ook bij mezelf. Bijvoorbeeld in het verkeer. Even knippen met groot licht als ik vind dat iemand al te enthousiast invoegt, terwijl er naar mijn idee niet echt genoeg ruimte is. Als iemand pas invoegt in de file als hij de invoegpijl boven de weg al voorbij is. Als iemand onnodig links of in de middelste baan blijft rijden. Er is vaak niet veel voor nodig. En zelf krijg je ook wel eens te maken met weggebruikers die niet blij zijn met jouw actie. Blijkbaar voelen we ons vandaag de dag snel aan de kant gedrukt en bijten dan van ons af.

Iemand die echt goede reden had om zich weggedrukt te voelen was Jeremia. Wat had hij het moeilijk. Er waren landgenoten die hem letterlijk naar het leven stonden. Aan het einde van Jeremia 11 valt te lezen dat mannen uit de geboorteplaats van Jeremia het plan smeden om hem te doden. En als we denken aan de dingen die Jeremia tegen zijn landgenoten zei, dat is het ook niet zo verwonderlijk dat hij niet populair was. Denken we maar aan wat Jeremia in opdracht van de Here tegen de mensen moet zeggen als ze hem vragen waar ze naartoe moeten. Dan moet hij het volgende antwoorden: “Dit zegt de Here: “Wie bestemd is voor de pest – naar de pest, wie bestemd is voor het zwaard – naar het zwaard, wie bestemd is voor de honger – naar de honger, wie bestemd is voor het ballingsoord – naar het ballingsoord.”” Met dergelijke woorden veroordeel je deze mensen tot een of ander vorm van verschrikkelijke ellende. De Here heeft Jeremia een zwaar leven gegeven, waarin hij op weinig sympathie en waardering kon rekenen. Waarin velen hem haten en hij vaak eenzaam was. Zal iemand van ons dan grote woorden spreken tegen Jeremia als hij dan een keer uit de bocht vliegt? Toch zien we de Here in onze tekst Jeremia stevig toespreken. Ik bedien u het Woord van de Here onder het volgende thema:

De Here spoort zijn dienstknecht Jeremia aan om zich te bekeren van zijn zonde.

We letten op:

- 1. De aanleiding van deze aansporing,**
- 2. De inhoud van deze aansporing,**

We zullen dus eerst letten op de aanleiding van Gods aansporing tot bekering aan het adres van zijn dienstknecht Jeremia. In vers 10 was Jeremia al begonnen met een klacht. Een klacht waarin hij zijn moeiten goed aangeeft. Zijn nood is zo groot dat hij aangeeft liever niet geboren te zijn. "Ach moeder, dat u mij moest baren!" Op zich vervloekt hij zijn geboortedag niet, zoals Job dat wel deed, maar hij geeft wel duidelijk aan dat het leven hem weinig vreugde geeft. Vervolgens geeft hij aan wat zijn verdriet is. Namelijk dat hij door iedereen wordt vervloekt, terwijl hij daar geen aanleiding voor heeft gegeven. Hij heeft geen geld geleend of uitgeleend. Hij heeft niets verkeerd gedaan. Hij heeft zelfs voor hen gebeden en voor hen gepleit. Maar wat heeft het hem opgeleverd? Niets. Geen enkel goed woord krijgt hij van zijn medemensen te horen. Dat is de nood waarin Jeremia verkeert. Wie zou geen medelijden met hem hebben? Wie kan zich niet voorstellen dat hij het vreselijk zwaar heeft.

En in vers 15 roept hij het dan ook uit: "O Here, u kent mij. Denk aan mij, bekommer u om mij, wreek mij op mijn achtervolgers. Heb met hen niet zo veel geduld dat het mij het leven kost. Weet dat ik omwille van u belasterd word." Jeremia verwijt de Here dat hij zoveel geduld met zijn vijanden heeft. Blijkbaar is het geduld van Jeremia met zijn vijanden op. En wie zal dat Jeremia kwalijk nemen als je ziet hoeveel hij moet lijden. Hij illustreert zijn lijden in vers 17. Hij zegt daar: "Nooit was ik in vrolijk gezelschap, nooit heb ik plezier gemaakt. Eenzaam was ik, door uw toedoen, U had mij immers volgegoten met uw woede." Jeremia werd blijkbaar nooit uitgenodigd op feesten en partijen. Wat ergens ook wel te begrijpen was. Want hij zegt het zelf: hij zat vol woede. Dus reken maar, als hij iets tijdens dat feest zag wat niet goed was in de ogen van God, dat hij niet zijn mond hield. Jeremia was een ernstige man. Geen goed gezelschap voor feesten. Maar voor iedereen die hij zelf betekende dat natuurlijk wel dat hij een eenzaam bestaan leidde.

Op zich was dat niets nieuws voor Jeremia. Zo was het al bijna vanaf het begin geweest. Maar blijkbaar is nu de rek eruit. Vroeger kon hij nog troost vinden in zijn eenzaamheid. Troost in het woord van God. In vers 16 zegt hij: "Telkens als ik uw woorden hoorde, nam ik ze als voedsel tot mij. Uw woorden gaven mij een diepe vreugde, want ik behoor u toe, O Heer, God van de hemelse machten." Jeremia voelde vreugde in het Woord van God. Dat Woord troostte hem. Want dat Woord sprak van Gods trouw en liefde. Dat Woord gaf hem inzicht. In dat Woord vond hij wijsheid. In dat Woord vond

hij houvast. Het was voedsel voor hem. Hij kreeg er dus energie van. En daardoor was hij in staat om zijn eenzaamheid te dragen.

Maar hij was nu de vreugde in dat Woord kwijtgeraakt. En hoe kwam dat? Dat blijkt uit vers 18. Waar hij zegt: "Waarom blijft mijn lijden duren, is mijn wond niet te genezen, waarom wil hij maar niet helen? U hebt mij teleurgesteld, als een beek die drooggeval- len is." In die laatste woorden vinden we de sleutel om Jeremia te begrijpen. Hij is teleurgesteld in de Here. Teleurstelling is altijd het gevolg van verwachtingen die niet uitkomen. Ook de jongens en meisjes kunnen dat begrijpen. Sinterklaas is weer in het land. Als je nu verwacht van Sinterklaas een spelcomputer of nieuwe fiets te krijgen, dan is de kans groot dat je teleurgesteld zult worden. Dat je dat niet krijgt. Maar, als je alleen nieuwe sokken verwacht, dan is de kans groot dat je blij verrast zult worden. De Here had niet aan de verwachting van Jeremia voldaan.

Ook dat is wel te begrijpen. Want toen God Jeremia had geroepen om profeet te worden, had Hij een amandel twijg laten zien. En God had toen gezegd: "Zo snel als een amandelboom in het voorjaar uitbot, zo snel laat ik mijn woorden uitkomen." Jeremia had verwacht dat de volken uit het Noorden sneller zouden komen dan gebeurde. Voor Jeremia betekende dat extra lijden. Want nu konden de mensen hem bespotten. Jeremia leek zo geen betrouwbare profeet. Het leven liep anders dan Jeremia had verwacht en daar had hij grote moeite mee. Hij was teleurgesteld en boos. Dat in de eerste plaats.

We zullen in de tweede plaats letten op de inhoud van Gods aansporing tot beke- ring aan het adres van zijn dienstknecht Jeremia. De Here is duidelijk niet gediend van deze woorden van Jeremia. De Here spreekt over 'terugkeren tot Hem'. Dat houdt dus in dat God van mening is dat Jeremia Hem en zijn dienst verlaten heeft. En in zeke- re zin is dat ook zo. Want Jeremia houdt God voor onbetrouwbaar. Voor een God die zich niet aan zijn beloften houdt. Dat is een zeer ernstige beschuldiging aan het adres van de Here. God neemt een dergelijke beschuldiging nooit licht op. Maar helemaal niet als een speciale dienstknecht van Hem dergelijke verwijten uit. Jeremia is een grote eer te beurt gevallen. Hij mag de zegsman van God zijn. Hij mag namens God tot het volk spreken.

Maar hij is niet langer gericht op de eer van zijn Zender. God staat niet langer in het middelpunt van zijn leven. Hijzelf staat in het middelpunt. Hij lijdt en hij vindt dat de Here daar te weinig oog voor heeft. Jeremia is niet verontwaardigd omdat God niet de

eer krijgt die Hem toe komt, maar omdat hij niet de eer krijgt, waarvan hij vindt dat hij die zou moeten krijgen. Mensen moeten gestraft worden, omdat ze het leven van Jeremia zuur maken. Niet omdat ze tegen God in opstand zijn gekomen. Dat is een dienaar van de Here onwaardig. Natuurlijk blijft God niet onberoerd onder het lijden van zijn dienstknecht, maar dat wil nog niet zeggen dat dat in het centrum staat van het handelen van God. Daar staan grotere dingen. Daar staan de eer van God. Daar staat het reddingsplan van God voor de wereld. Dat God Jeruzalem en de tempel wil laten vernietigen, is omdat Hij nog altijd grote plannen heeft met dit volk. Want uit dit volk moet de verlosser van de wereld geboren worden. Maar omdat in dit volk nauwelijks meer geloof gevonden wordt, moet het tot inkeer gebracht worden. Hun trotse nekken moeten gebroken worden. Hun stijve knieën moeten gebogen worden. Zodat ze weer op de knieën gaan voor de Here en weer voor Hem zullen buigen. En in dat plan heeft de Here aan Jeremia een belangrijke plaats gegeven. Hij moet nu het volk onderwijzen en wijzen op zijn fouten, zodat het straks, als het in ballingschap is gevoerd, weet wat het verkeerd heeft gedaan. Zodat het volk weet op welk punt dus bekering nodig is. Zodat het volk de Here weer echt gaat zoeken en Hij zijn plan tot redding van de wereld kan voltooien. Dat staat op het spel. En de nood van Jeremia is daar ondergeschikt aan.

De Here laat Jeremia weten, dat hij nog niet heeft afgedaan als profeet. Als zijn dienstknecht. Hij zegt: “Als je bij mij terugkeert en ik je aanneem, zul je mij weer dienen.” De Here geeft hem nog niet zijn ontslag. Hij mag terugkeren in zijn dienst aan God. Maar dan moeten hij dus wel in zijn hart bereid zijn om de Here te dienen. En hij zal ook goed op zijn woorden moeten letten. Voor ieder die geroepen wordt om het Woord van de Here te spreken. Of hij nu apostel, profeet, predikant, ouderling of gemeentelid is, is het verleidelijk om eigen mening te vermengen met het Woord van de Here. Voor veel op macht beluste mensen is het heel aantrekkelijk om onder de vlag van Gods Woord hun eigen verhaal te mogen houden. Hun eigen verhaal dat niet gericht is op de eer van de Here, maar op hun eer of status. En Jeremia moet als dienaar van God, als zegsman van God, hier uitermate voor op zijn hoede zijn. Hij mag geen onwaardige dingen zeggen. Hij mag niet oproepen tot wraak op zijn tegenstanders, maar hij moet het Woord van de Here spreken en wachten tot God de tijd daar vindt om op te treden. Hij mag ook helemaal niet meer doen alsof God zijn beloften niet houdt en onbetrouwbaar is. De Here is geen beek die droogvalt.

De Here eindigt met de vermaning om zich niet naar het volk te richten. Hij moet niet datgene gaan zeggen wat het volk wil horen. Hij moet zich niet aanpassen aan het volk. Nee, het volk moet zich richten naar Jeremia. Ze moeten zich richten op zijn Woord, het Woord van God. Dat is het vermanend onderwijs van de Here aan het adres van zijn profeet Jeremia. Jeremia wordt hier door de Here op zijn plaats gezet. Jeremia moet weer gaan zien dat het niet om hem draait maar om God en zijn plan met de wereld.

En broeders en zusters, wij hebben het naar mijn overtuiging van tijd tot tijd allemaal nodig dat we hierbij bepaald worden. Om te beginnen de dienaren van het Woord, de predikanten. Want zij lopen altijd weer het gevaar de kansel te misbruiken voor eigen eer of eigen gelijk. Eigen eer in de zin dat ze niet de eer van God zoeken. Dat ze er niet op gericht zijn om dienstbaar te zijn aan de relatie van God en zijn gemeente. Maar dat ze willen dat het licht op hen valt. Menig conflict in de geschiedenis van de kerk is terug te voeren op dienaren van het Woord die voor hun eigen eer gingen in plaats van de eer van God.

Maar ook ouderlingen lopen het gevaar dat ze het Woord van God als machtswoord gebruiken. Maar niet alleen zij. Als christenen lopen we allemaal dat gevaar. Hoe gemakkelijk overkomt het ons niet dat we Bijbelse argumenten zoeken voor onze mening. Wij hebben ergens moeite mee en gaan dan zoeken of we iets in de Bijbel kunnen vinden dat onze mening ondersteunt. En meestal is er ook wel iets te vinden. Onze mening wordt dan niet bepaald door wat God ons in zijn Woord ons voorhoudt, maar we gebruiken het Woord van God om ons gelijk te halen.

In ons spreken, in ons doen en laten in de kerk, moeten we onszelf ook altijd weer de vraag stellen of we tot eer van God en tot opbouw van de gemeente bezig zijn. Dat kan dus betekenen dat we onszelf soms moeten wegcijferen en onze trots moeten inslikken. Dat is vaak niet eenvoudig en het is vaak begrijpelijk dat dat veel moeite kost, maar dat is wel onze roeping. Ook dat hoort bij christen zijn. Bij het ambt van alle gelovigen.

Wij zouden geen toekomst hebben als de Heer Jezus Christus niet heel zijn leven lang het Woord van zijn Vader tot voedsel had genomen. Als Hij maar één moment had willen eten van de eer van de mensen, dan zouden wij voor altijd verloren zijn geweest. Als Hij tijdens zijn leven had geroepen om de wraak tegenover zijn achtervolgers, dan was Hij gered geweest, maar zouden wij voor altijd verloren zijn gegaan. En als mensen die de naam van Christus dragen, als mensen die als priesters geroepen zijn om hun leven

als levend dankoffer aan de Here te offeren, moeten wij in de voetsporen van de Here Christus gaan. Dat is natuurlijk niet eenvoudig. En we lopen het gevaar dat we dit woord toepassen op anderen en niet op onszelf. Maar allemaal hebben we telkens weer de taak om bij onszelf na te gaan of wat we doen tot eer van God is en tot opbouw van zijn kerk.

En de Here eindigt dan met het herhalen van de belofte die Hij Jeremia als bij zijn roeping had gedaan. In Jeremia 1,18. Daar had Hij Jeremia beloofd dat Hij hem zou maken tot een bronzen vestingmuur. Ze zullen hem bestrijden, maar hem niet kunnen overwinnen, want de Here zal hem terzijde staan, hem beschermen en redden uit de handen van boosdoeners. De Here herhaalt de belofte en laat Jeremia zo zien dat zijn God geen drooggevalle beek is waar je tevergeefs water zoekt.

En die belofte is er voor iedere christen die bij de vervulling van zijn ambt als gelovige de eer van de Here blijft zoeken.

Amen